

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr M2021/00950
Vårt dnr S-2021-8

Malmö den 16 december 2021

SKRIVELSE: Utveckling av Avfall Sveriges remissvar över Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2021:24) - Förslag avseende kommunernas ansvar för verksamhetens kommunala avfall

---

Avfall Sverige utvecklar här sina förslag om begränsning av kommunernas ansvar för visst kommunalt avfall, som tidigare framförts i yttrande över den så kallade frivalsutredningen Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin (SOU2021:24). Utredningen övervägde inte några alternativ till frival eller utvidgad dispensmöjlighet. Avfall Sverige menar att ett möjligt alternativ är att avgränsa kommunens ansvar för kommunalt avfall, nämligen att avfall från detaljhandel (med lämplig avgränsning) utmönstras från det kommunala ansvaret enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. Dessutom kan anges vissa omständigheter som alltid ska anses utgöra särskilda skäl för dispens och möjligheten till regionala dispenser bör utredas närmare.

1. Bakgrund

Genom ändring¹ av 15 kap. miljöbalken som trädde i kraft den 1 augusti 2020 ersattes begreppet *hushållsavfall och därmed jämförligt avfall från annan verksamhet* med det EU-rättsliga² begreppet *kommunalt avfall och avfall från andra källor som till art och sammansättning liknar avfall från hushåll*.

I samband med att begreppet införlivades i svensk rätt gjordes inte någon följdändring i 15 kap. 20 § miljöbalken, som reglerar kommunernas avfallsansvar.³ Enligt förarbetena var utgångspunkten att kommunerna ansvarar för kommunalt avfall och att definitionen ska vara i linje med den som används av Eurostat och OECD.

---

¹ SFS 2020:601.

² se Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, ändrad genom direktiv (EU) 2018/851.

³ Det lades dock uttryckligen till i bestämmelsen att kommunerna fick ansvar för latrin och avloppsslam eftersom dessa fraktioner, som ingick i begreppet hushållsavfall, inte utgör kommunalt avfall.

Under Avfall Sveriges deltagande i Frivalsutredningen lyftes frågan om vilket avfall som Frivalsutredningen skulle omfatta, d.v.s. vilka fraktioner av kommunalt avfall som kvarstår hos verksamheter efter att avfall under producentansvar sorterats ut. Utsorterade förpackningar, el-avfall, däck med mera får nämligen redan lämnas till producenternas insamlingssystem och är då undantagna kommunernas ansvar, oavsett om det anses utgöra kommunalt avfall. Av lagstiftningen framgår dessutom uttryckligen att avfall från tillverkningsverksamheter och från jord- och skogsbruk samt fiske inte ingår i begreppet kommunalt avfall.⁴ Om avfallet har uppkommit i en verksamhet beror bedömningen alltså till att börja med på typen av avfallsproducerande verksamhet.

Avfall Sverige har kunnat konstatera att tidigare svenska prejudikat om att visst avfall hos verksamheter inte ska anses vara hushållsavfall, inte längre är tillämpbara. Det gäller bland annat den så kallade Frukt- och gröntdomen (MÖD 2012:49), som avser avfall som genererats av detaljhandelsverksamhet. Enligt domen var butiksavfallet inte hushållsavfall och låg därmed inte under kommunens ansvar. Av avfallsdirektivet framgår emellertid att sådant avfall är kommunalt avfall och numera under kommunalt ansvar.⁵ Samma situation gäller exempelvis "Fettdomarna" om spillfett från restaurangkök.⁶

Definitionen av kommunalt avfall är alltså vidare än definitionen av hushållsavfall. I förarbetena till byte av begrepp uttalades emellertid samtidigt att avsikten inte var att ändra ansvarets omfattning. EU-rätten lämnar för övrigt fritt för medlemsstaterna att bestämma hur ansvaret ska fördelas nationellt.⁷ Med anledning av detta framförde Avfall Sverige i skrivelse till miljödepartementet den 8 april 2021 att det fanns behov av att klargöra ansvarsavgränsningen avseende kommunalt avfall. Först efter att kommunens ansvar fastslagits och avgränsats, kan det sedan övervägas om och hur verksamhetsutövare ska få större möjlighet att förfoga över det kommunala avfall som ligger kvar under kommunens ansvar, menade Avfall Sverige.

Som angetts i yttrandet anser inte Avfall Sverige att Frivalsutredningens förslag leder till de målsättningar som regeringen ville uppnå med utredningen. Konsekvenserna som kan bli följden av att på det föreslagna sättet öppna en helt ny och omfattande avfallsmarknad, har inte heller konsekvensutretts närmare. Avfall Sverige anser att Frivalsutredningen lagt alltför stort fokus på att ta fram förslag som främjar vissa enskilda intressen och inte på förslag som främjar den samlade miljö- och samhällsnyttan och bidrar till cirkulär ekonomi. Avfall Sverige vill därför utveckla sina alternativa förslag som vi menar bättre bidrar till förutsebarhet, tydlighet, likabehandling och miljö- och klimatnytta.

---

⁴ Se 26 kap. 3 § miljöbalken och bilaga 3 i avfallsförordningen, 2020:614, där fiske-, jord- och skogsbruksverksamheter är listade under avfallskod 02 samt kommunalt avfall listat under kod 15 (utsorterade fraktioner) och 20 (med undantag för avfall i form av jord, sten, avloppsfraktioner 200202, 200204 och 200206, vilket framgår av kommissionens vägledning).

⁵ Detta framgår också av skälen till ändringsdirektivet (EU) 2018/851 (punkt 10), kommissionens vägledning *Guidance on municipal waste data collection* och Naturvårdsverkets nyligen publicerade vägledning om kommunalt avfall, se bilaga 1, kap. 1.1.

⁶ Mark- och miljöverdomstolens domar i mål M6924-19 och 6920-19.

⁷ Se art. 3.2.b.b.

I det följande motiverar och beskriver Avfall Sverige sina förslag närmare.

2. Begränsning av kommunernas ansvar för detaljhandeln

Avfall Sverige föreslår att detaljhandelns avfall uttryckligen undantas från kommunernas behandlings- och hämtningsansvar, om huvuddelen av avfallet kan antas härröra från anläggningens detaljhandelsverksamhet och avfallshanteringen dessutom inte är samlokaliserad med hushåll.

Avfall Sverige föreslår följande tillägg (kursiverat) till 15 kap. 20 § miljöbalken:

15 kap.

20 § Varje kommun ansvarar för att följande avfall inom kommunen behandlas:

1. kommunalt avfall, *utom avfall som producerats vid detaljhandel där huvuddelen av avfallet kan antas härröra från detaljhandelsverksamheten och avfallshanteringen dessutom inte är samlokaliserad⁸ med hushåll,*
2. avloppsfraktioner och filtermaterial från enskilda avloppsanläggningar, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter, om anläggningen endast används för
  - a) hushållspillvatten, eller
  - b) spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållspillvatten,
3. latrin från torrtoaletter och jämförliga lösningar, och
4. bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet.

Följande skäl finns för en sådan begränsning:

I sitt yttrande över Frivalsutredningen den 30 september 2021 framförde Avfall Sverige ett eget förslag som syftar till att *återställa ansvaret* så långt möjligt till den ansvarsfördelning som gällt i nästan ett decennium, sedan Frukt- och gröntdomen meddelades. Under denna tid har detaljhandeln ägt sitt avfall med fullt ansvar. Under denna tid har kommunerna inte heller varit tvingade att upphandla beredskap för att hantera avfallet, vilket ofta kräver särskilt förfarande enligt lagstiftningen om animaliska biprodukter och avfallet därmed inte kan samtransporteras med de upphandlade transportererna av livsmedels- och köksavfall från hushåll och restauranger. Om detaljhandeln istället fortsatt får ansvar, enligt tidigare praxis, och därmed får "äga" sitt avfall bortfaller ansvaret för den kommunala renhållningsorganisationen liksom den administrativa bördan och kostnader som skulle uppstå genom Frivalsutredningens förslag.

Förutom att detaljhandeln sedan flera år fullt ut ägt sitt avfall från själva detaljhandelsverksamheten, finns ytterligare skäl att begränsa kommunens ansvar för avfallet i lag: dels en oklar gräns för definitionen av kommunalt avfall, dels svårigheter med en samordnad avfallshantering.

---

⁸ Som alternativ till *samlokaliserad* kan eventuellt begreppet *samordnad* vara att föredra, beroende på vad som beslutas för förpackningsinsamlingen.

Avfall från grossistverksamhet är inte kommunalt avfall. Av EU-lagstiftningen⁹ framgår också uttryckligen att avfall från bl.a. storhandel ("large commerce") som inte liknar avfall från hushåll inte omfattas av tillämpningsområdet för kommunalt avfall. Medlemsstaterna bör enligt avfallsdirektivet säkerställa att sådant avfall inte omfattas av tillämpningsområdet för kommunalt avfall.¹⁰ Anledningen är bland annat att sådan handel till stora delar inte anses sälja direkt till hushållen. Naturvårdsverket anger i sin vägledning, att avfall från storhandel närmast kan likställas med grossistverksamheter (partihandel).¹¹ Det rör sig ofta om avfall, ofta förpackat, som är av samma slag som en mindre butik, men i större kvantiteter av varje produkttyp som kasseras. Avfall Sverige anser att denna gränsdragning mellan större och mindre detaljhandel är svår och oförutsebar för såväl verksamheter som kommuner.

Utöver detta menar Avfall Sverige att större mängder avfall av en och samma typ från detaljhandeln, dessutom möjligen redan ligger utanför kommunernas ansvar genom att det skiljer sig kraftigt till art och omfattning mot hushållens avfall. Det gäller så att säga *enahanda* avfall av en och samma sort i större mängder från en och samma verksamhet, som svårigen kan sägas uppkomma hos hushåll. Denna gränsdragning för verksamhetsavfall avseende definitionen av kommunalt avfall framgår av en e-postkonversation mellan handläggare vid Naturvårdsverket respektive Eurostats enhet för avfallsstatistik och tar som exempel upp större mängder kontorsstolar och -bord.¹²

Det kan exempelvis ifrågasättas om stora mängder förpackat livsmedelsavfall från butiker verkligen ska anses utgöra kommunalt avfall, särskilt om detta enligt Naturvårdsverket utgör blandat avfall¹³. Det finns inte någon särskild avfallskod för förpackat livsmedelsavfall (eller andra kasserade förpackade produkter) under avfallsgrupper 20 eller 15, som är de enda tillämpliga för kommunalt avfall. Sådant blandat avfall skiljer sig avsevärt från hushållens blandavfall, restavfallet. Hushållen slänger nämligen mycket sällan livsmedel (eller andra oanvända produkter) som ligger kvar i sina förpackningar. Dessutom är hushållen genomgående skyldiga genom åtminstone lokala avfallsföreskrifter att källsortera förpackningar, det vill säga separera matavfallet (produkten) från förpackningen innan den lämnas till kommunens avfallshantering. Detsamma gäller övriga som producerar avfall under kommunernas ansvar.

---

⁹ Se skäl 10 till direktivet om ändring av avfallsdirektivet (EU) 2018/851.

¹⁰ Se skälen till ändringsdirektivet (EU) 2018/851 (punkt 10) avseende avfall från storhandel och industri som inte liknar hushållsavfall.

¹¹ Varken storhandel eller partihandel är definierat i avfallslagstiftningen. Det kan dock utläsas av Kommissionens vägledning och e-postkonversation under 2021 mellan Naturvårdsverket och Eurostat, som Avfall Sverige har fått ta del av, att vad som avses är handel som inte framförallt säljer direkt till hushåll och privatpersoner, utan har majoriteten av kunderna hos detaljhandel och andra verksamheter.

¹² Se e-post skickad till Naturvårdsverkets avfallshandläggare den 7 oktober 2021 från handläggare vid Eurostat (ec.europa.eu), där bland annat följande anges: *There exists no LoW code for furniture, hence, also no chapter 20 code. Under certain conditions furniture may be covered by bulky waste. However, it must be equal in kind and composition to household waste. One office chair may be equal in kind and composition to household waste. 10 office chairs are not, households with ten desks are unlikely. However, here no precise number can be fixed.*"

¹³ Se Naturvårdsverkets förslag till genomförande av avfallsdirektivets artikel 22 om bioavfall (NV-09062-20), skrivelse 2021-09-02, kap. 5.4, som för närvarande är på remiss.

För förpackat livsmedelsavfall med animalier i detaljhandeln ska dessutom särskilda hanteringsregler enligt lagstiftningen om animaliska biprodukter tillämpas hos detaljhandeln och borttransport från detaljhandeln. Det medför bland annat vissa svårigheter att samordna transporter och behandling med köks- och livsmedelsavfall från restauranger och hushåll. Alltså finns en särskild anledning att skilja detaljhandelns livsmedelsavfall från hushållens, restaurangernas etc., alldeles oavsett om det ska räknas som kommunalt avfall eller ej.

Andra exempel på avfall från detaljhandeln, som vid större och enahanda mängder kan ifrågasättas likna hushållens avfall till art och sammansättning, kan vara förpackad och oanvänd kosmetika, möbler och annan inredning samt skrivarpapper. Avfall i form av osålda produkter kan för övrigt till mycket stor utsträckning undvikas genom återtagsavtal med producenten (som är vanligt för bröd och tidskrifter) och inte bli avfall alls hos detaljhandeln. I de fall avfallet från detaljhandeln inte till övervägande delen härrör från personalen, från kunder som rör sig i lokalerna eller serviceverksamhet, bör avfallet inte ligga under kommunens ansvar. Det kan därför antas att Avfall Sveriges förslag i stora delar överensstämmer med definitionen av vad som inte utgör kommunalt avfall eller som ligger i gränzonen. Avfall Sveriges förslag är dock tydligare och mer förutsebart eftersom det inriktas på typen av avfallsproducent och även tar hänsyn till förutsättningar för samordning av avfallshanteringen med hushåll i samma fastighet.

Avfall Sveriges förslag innebär en kodifiering av Frukt- och gröntdomen, närmare anpassad till EU:s definition av kommunalt avfall. Dessutom tar Avfall Sveriges förslag hänsyn till det nu remitterade förslaget avseende förpackningsinsamling:¹⁴ att kommunerna ska ta över det operativa ansvaret för insamlingen av förpackningar från hushåll och från verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushåll. Detta är en tydligare och mer förutsebar gränsdragning än en gräns vid "storhandel". Avfall Sveriges förslag medför också en från samhällsekonomisk, miljö- och klimatomfattig bättre samordning av avfallstransporterna.

Avfall från detaljhandel, där avfallet till övervägande delen härrör från personalen och kunderna, och inte från själva detaljhandelsverksamheten, samt detaljhandel vars avfallshantering är samlokaliserad (eller samordnad) med hushållens avfall på samma fastighet, bör fortfarande vara under kommunens ansvar och ensamrätt. Detaljhandel som uppfyller dessa förutsättningar, kan antas vara av i huvudsak mindre omfattning. Samordningen med kommunens hämtning och hantering av hushållens avfall torde vara uppenbar. Om den betydande näringsgrenen vid detaljhandel är exempelvis café- eller butiksverksamhet, utgör avfallet också enligt denna beskrivning kommunalt avfall – i likhet med vad som anges ibland annat Naturvårdsverkets vägledning.

Med Avfall Sveriges förslag skulle kommunen alltså fortfarande ha ansvar för de minsta handelsverksamheterna, där avfallet från detaljhandeln inte överstiger avfallet från personalens kök, toalett och olika uppehållsrum eller avfallet kunderna genererar, och de fall där detaljhandel exempelvis bedrivs från bostaden eller utgörs av en kiosk i en fritidsanläggning.

---

¹⁴ Miljödepartementets promemoria En förbättrad förpackningsinsamling (M2021/02118).

Avfall Sverige anser inte att restauranger, storkök, torghandel, konferenslokaler, caféer och liknande ska omfattas av ett undantag från kommunalt ansvar. Det finns flera skäl för detta. Det EU-rättsliga begreppet kommunalt avfall gäller oavsett restaurangens storlek. Avfallet är av samma karaktär (art och omfattning) som hushållens avfall, vilket även Frivalsutredningen och Naturvårdsverkets vägledning konstaterar. Avfallet har legat kvar i kommunernas ansvar även i praxis och kommunernas infrastruktur är uppbyggd för att ta hand om detta avfall och väl lämpat för det. Avfallet från denna typ av verksamheter omfattas vanligen inte av särskilda hanteringskrav för animaliska biprodukter som påverkar transportlogistiken, har inte återtagning av produkter till producent så som ofta är inom detaljhandeln, samt har samma nedskräpningseffekt och hälso- och hygienrisker som hushållens avfall. Dessutom synes restauranger byta innehavare oftare, vilket kan bekräftas av statistik hos livsmedelskontrollen. Framförallt av miljö- och hälsoskyddsskäl behöver ansvaret kvarstå hos kommunerna.

En utvidgad dispensmöjlighet är istället lösningen för att tillgodose exempelvis restaurangers önskemål om att själva förfoga över sitt avfall när detta kan bedömas medföra miljönytta (se vidare nedan).

3. Förslag: Klimat- och resurseffektivitet ska utgöra särskilda skäl för dispens

Avfall Sverige föreslår att det alltid anses utgöra särskilda skäl för dispens att avfallshanteringen som ansökan avser, kan antas bidra till minskad klimatpåverkan eller ökad resurshushållning som är mer än ringa, jämfört med vid bibehållen kommunal hantering. Prövning av om avfallshanteringen är hälso- och miljömässigt godtagbar i övrigt, ska fortfarande göras. Prövningen bör så långt möjligt samordnas med bedömningen av eventuell anmälan av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken.

Avfall Sverige föreslår följande tillägg (kursiverat) i 15 kap. 25 § miljöbalken:

15 kap.

25 § Kommunen, får i det enskilda fallet

1. ge dispens från förbudet i 24 § första stycket, om det finns särskilda skäl och den som ska hantera avfallet med stöd av dispensen kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt, och
2. ge tillstånd till avfallshantering som avses i 24 § andra stycket, trots att tillstånd inte krävs.

I fråga om kommunalt avfall som inte kommer från hushåll, ska det alltid anses utgöra särskilda skäl för dispens enligt första stycket 1 att avfallshanteringen som ansökan avser, kan antas bidra till minskad klimatpåverkan eller ökad resurshushållning av mer än endast ringa omfattning, jämfört med vid bibehållen kommunal hantering.

En medgiven dispens får förenas med villkor, får begränsas i tiden och får, om förutsättningarna för dispensen inte längre föreligger, återkallas. Om verksamheten samtidigt utgör en miljöfarlig verksamhet som ska anmälas enligt 9 kap. miljöbalken, bör handläggningen samordnas så långt möjligt.

Motivering:

Frivalsutredningen hade även som uppgift att utreda utveckling av den befintliga dispensmöjligheten i miljöbalken. Enligt Avfall Sverige har utredningen inte uppfyllt utredningsdirektivets uppdrag i denna del. Det enda tillämpliga exempel som nämns är torkpappersproducenten Essity. Det framgår inte om den angivna handläggningstiden i Essity-fallet även avsåg den anmälan om behandling av avfall som ska göras enligt miljöprövningsförordningen, eller endast ansökan om dispens från kommunens ensamrätt. Eftersom var och en av avfallsinnehavarna, som avsåg att lämna torkpappersavfallet till Essity, enligt uppgift gjorde en egen ansökan om dispens, borde det ha utretts om det finns möjlighet till regionala dispenser, som kan effektivisera handläggningen och göra prövningen i ett sammanhang. Det skulle också möjliggöra för exempelvis restaurangkedjor att få dispens för en egen samordnad hantering av spillfett och liknande. Möjligheten till en bättre vägledning borde också ha utretts. Exempelvis hade samtliga Essitys kunder inom en och samma kommun, kunnat göra en gemensam dispensansökan, med förslagsvis Essitys representant som ombud för var och en av kunderna. Redan idag finns alltså möjligheter att effektivisera handläggningen.

De enstaka rättsfallen på området avseende verksamheter visar att frågan om särskilda skäl för verksamheter har bedömts på samma sätt i praxis som för hushåll och därmed restriktivt (se frivalsutredningen kap. 7.2.4). Bland annat krävs för dispens att mängden avfall är ringa. (Det framgår dock inte om rekvisitet hade betydelse i Essity-fallet.) Det finns alltså skäl att utöka möjligheten för dispens, när det kan medföra förbättringar. Avfall Sveriges förslag skulle väsentligt öka möjligheten till dispens för verksamheters egen hantering av kommunalt avfall, om det är till fördel för resurshushållningen enligt 2 kap. 5 § och 15 kap. 10 § miljöbalken och/eller för minskad klimatpåverkan genom exempelvis minskat transportarbete.

Frivalsutredningen föreslog att dispens ska medges om avfallsmängderna minskar eller resurshushållningen främjas. Denna ordalydelse medför att en prövning av risken för störningar från hälso- och miljösynpunkt inte ska göras, vilket kan medföra stora störningar lokalt. Avfall Sverige föreslår istället att det föreskrivs vad som alltid ska anses utgöra särskilda skäl för dispens. Detta medför att den gräns praxis ställt upp vid mindre mängder avfall frångås, samtidigt som prövningen av om hanteringen är hälso- och miljömässigt godtagbar kvarstår - alltså att avfallsinnehavaren eller den som denne anlitar kan ta hand om avfallet på ett betryggande sätt.

Avfall Sverige anser att utgångspunkter för en justering av gällande dispenserregler bör vara

- att den som ska hantera avfallet med stöd av dispensen kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt,
- att justeringen bidrar till bättre förutsättningar för ökad cirkularitet genom resurshushållning i något avseende, eller minskad klimatpåverkan,
- att nyttan av justeringen står i rimlig proportion till att kommunerna ska ha kvar grundansvaret även i ett system med utökade dispenser, det bör därför kräva att förbättringarna är åtminstone mer än ringa, samt

- att en justerad reglering är så tydlig, förutsägbar och administrativt enkel att den kan hanteras utan extra pålagor av alla kommuner i hela landet.

Avfall Sverige föreslår därför en något annorlunda lydelse för dispensförutsättningarna än Frivalsutredningen.

4. Förslag: Utred möjlighet till regionala dispenser

Avfall Sverige anser inte att Frivalsutredningen har fullföljt utredningsuppdraget när det gäller en utvidgad dispensbestämmelse som alternativ till frival. Dispensfrågan är betydligt mindre utredd. Avfall Sverige har föreslagit att möjligheter till regionala eller nationella dispenser ska utredas. Eftersom det idag inte finns någon lämplig struktur för hantering av ärenden om nationella dispenser, stannar Avfall Sverige nu vid ett förslag om regionala dispenser, med länsstyrelsen som prövningsmyndighet. Länsstyrelsen har idag bland annat tillsynen över nationella och internationella avfallstransporter och är prövningsmyndighet för tillstånd till yrkesmässig transport av avfall och kan därför antas ha den organisation, kompetens och erfarenhet som krävs.

En möjlig lagändring som kan övervägas är följande tillägg som andra stycke i 15 kap. 25 § miljöbalken, här tillsammans med våra övriga förslag:

15 kap.

25 § Kommunen, får i det enskilda fallet

1. ge dispens från förbudet i 24 § första stycket, om det finns särskilda skäl och den som ska hantera avfallet med stöd av dispensen kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt, och
2. ge tillstånd till avfallshantering som avses i 24 § andra stycket, trots att tillstånd inte krävs.

I fråga om kommunalt avfall som inte kommer från hushåll och som enligt ansökan produceras eller ska hanteras i fler än en kommun inom länet, får länsstyrelsen efter samråd med tillsynsmyndigheten i berörda kommuner, medge dispens enligt första stycket 1.

I fråga om kommunalt avfall som inte kommer från hushåll, ska det alltid anses utgöra särskilda skäl för dispens enligt första stycket 1. och vid länsstyrelsens prövning enligt andra stycket, att avfallshanteringen som ansökan avser kan antas bidra till minskad klimatpåverkan eller ökad resurshushållning av mer än endast ringa omfattning, jämfört med vid bibehållen kommunal hantering.

En medgiven dispens får förenas med villkor, får begränsas i tiden och får, om förutsättningarna för dispensen inte längre föreligger, återkallas. Om verksamheten samtidigt utgör en miljöfarlig verksamhet som ska anmälas enligt 9 kap. miljöbalken, bör handläggningen samordnas så långt möjligt.

Länsstyrelsens finansiering kan lösas genom tillägg i 7 kap. förordningen (1998:940).

Länsstyrelsens beslut i ett dispensärende kan överklagas till mark- och miljödomstol, 19 kap. 1 § sista stycket miljöbalken.

Möjligheten till regional dispens meddelade av länsstyrelsen behöver dock utredas närmare, bland annat utifrån förutsättningarna att meddela dispens som avser fler än en part, möjliga konsekvenser och hur förändringar i dispensen ska hanteras om de avser en eller flera parter.

Som exempel skulle en nationell kedja, som i egenskap av en juridisk person (under samma organisationsnummer) bedriver caféer eller restauranger eller andra avfallsproducerande objekt som är lokaliserade i flera kommuner, kunna göra en enda ansökan för egen samordnad borttransport för en eller flera fraktioner av kommunalt avfall från samtliga dessa objekt i länet. Idag kan det redan göras kommunvis hos kommunen. I beslutet kan räknas upp samtliga objekt, som dispensen medger. Redan idag finns alltså stora möjligheter till effektiv handläggning av dispensansökningar. Om sökt verksamhet dessutom kräver exempelvis tillstånd till transport av avfall eller anmälan enligt miljöprövningsförordningen, bör länsstyrelsen respektive kommunen samordna handläggningen så långt möjligt.

Är det istället fråga om flera juridiska personer, exempelvis om serveringsställena är franchisetagare eller dotterbolag, kan dessa lämna in en gemensam ansökan där paraplyorganisationen (exempelvis moderbolaget eller franchisegivaren) har fullmakt att representera övriga sökanden. Detta kan göras redan idag, men endast kommunvis. Vid regional dispens lämnas den gemensamma ansökan till berörd länsstyrelse, som i sin handläggning då har att remittera ansökan till berörda kommuners tillsynsmyndigheter. Dessa bör framförallt bedöma och yttra sig över risken för miljö- och hälsostörningar utifrån lokala förutsättningar och det enskilda objektets förmåga att hantera avfallet på ett miljö- och hälsoriktigt sätt.

En vägledning på området skulle kunna klargöra hur en normal och effektiv handläggningsslag enligt miljöbalkens och förvaltningslagens bestämmelser bör se ut vid regional prövning respektive vid flera sökanden, exempelvis vilka parter och myndigheter som ska kommuniceras ansökan och få möjlighet till yttrande. Vägledningen bör naturligtvis också avse hur prövningsrekvisiten bör bedömas.

5. Auktorisation

Kommunerna har möjlighet att där det är lämpligt, använda sig av auktorisation som ett alternativ till offentlig upphandling. Avfall Sverige har på sin hemsida information om möjligheten. Upphandlingsmyndigheten kan förslagsvis få i uppdrag att vägleda kommunerna mer om detta alternativ, som planeras att tillämpas av ett flertal kommuner ifråga om returpapper.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår chefsjurist Sven Lundgren, sven.lundgren@avfallsverige.se, eller till vår seniora miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Tony Clark
Vd